

Årsmelding 2009

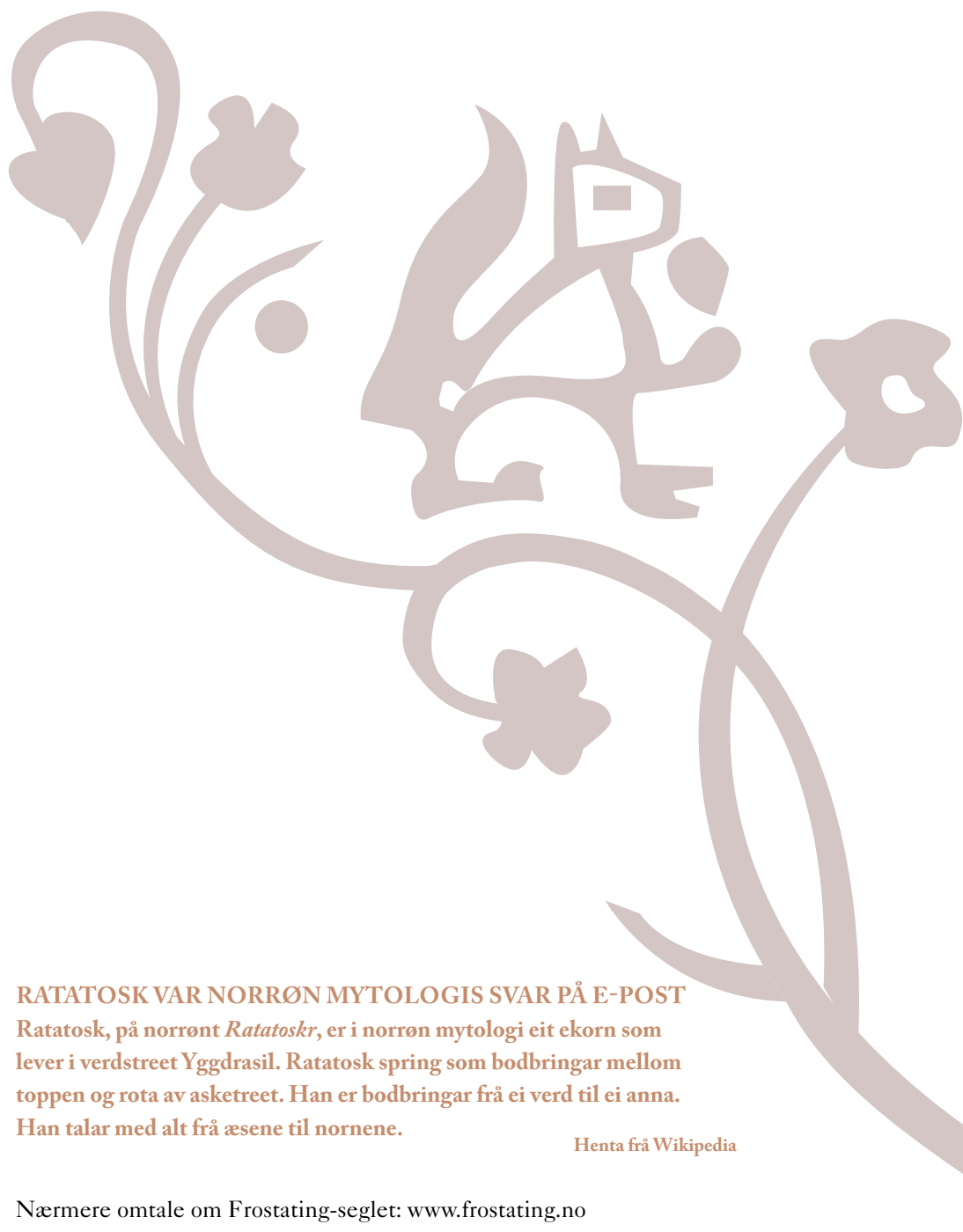
FROSTATING LAGMANNSRETT

FROSTATING LAGMANNNSRETT

Årsmelding 2009

RATATOSK VAR NORRØN MYTOLOGIS SVAR PÅ E-POST

Ratatosk, på norrønt *Ratatoskr*, er i norrøn mytologi eit ekorn som lever i verdstreet Yggdrasil. Ratatosk spring som bodbringar mellom toppen og rota av asketreet. Han er bodbringar frå ei verd til ei anna. Han talar med alt frå æsene til nornene.

Henta frå Wikipedia

Nærmere omtale om Frostating-seglet: www.frostating.no

Årsmelding 2009 for Frostating lagmannsrett

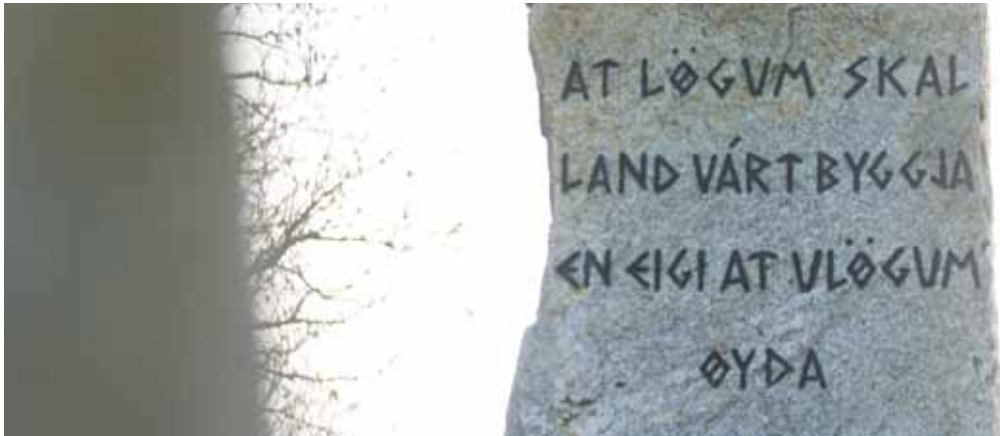
Innholdsfortegnelse

1. Innledning
2. Status og tilbakeblikk
3. Geografi – Befolkning – Jurisdiksjon
4. Ansatte i 2009
5. Sakstyper, statistikk og saksbehandlingstid
6. Lokaler, teknisk utstyr og arbeidsmiljø
7. Organisasjon og ledelse
8. Økonomi
9. Aktuelt:
 - Juryens begrunnelse
 - Meddomsrett – «Gofot-teori» i praksis?
Intervju med Sivert Løvseth
 - Førstelagmann Kjell Buer takker for seg

- A. Regional kompetanseutvikling – arena for samarbeid
- B. Regionalt domstolledermøte – et inspirerende lederforum
- C. Sjøsprøyt i høststorm på Håholmen
- D. På bølgelengde: Frostating hos Norsk Radiomuseum i Selbu
- E. Feiring av avtroppende førstelagmann

1. Innledning

❖❖ Frostating lagmannsrett presenterer herved sin 18. årsmelding. Meldingen gir en kortfattet fremstilling av domstolens oppgaver, organisasjon og virksomhet i 2009. Innhold og omfang er søkt tilpasset så vel lesere med faglig interesse som det alminnelige publikum.

Tapir Uttrykk har hjulpet oss med design, layout og trykking. Fotografiene er levert av Klipp og Lim AS, eller av domstolens medarbeidere.

Årsmeldingen er lenket til lagmannsrettens hjemmeside, som har adresse www.frostating.no. Der vil du finne mer informasjon om lagmannsretten og lagdømmet, både aktuelt og historisk stoff.

Papirversjonen av årsmeldingen sendes til våre faste forbindelser og legges ut i rettslokalene i Trondheim, Ålesund, Molde og Kristiansund. Vi håper årsmeldingen 2009 vil bli til både nytte og glede. Har du spørsmål, tips til forbedringer eller annet, send en e-post til frostating.lagmannsrett@domstol.no

Årsmeldinger har i praksis større verdi som dokumentasjon av virksomhetenes egen utvikling og historie enn som grunnlag for sammenligning med andre. Vi har derfor valgt å presentere lagmannsrettens oppgaver, organisasjon og årsresultat (kap. 2–8) etter hovedsaklig samme lest som har vært brukt siden den første årsmeldingen – for 1992 – ble laget. Dermed vil årsmeldingen med tiden få økende verdi som historisk dokument. Også omtalene av lagmannsrettens mer utenom-rettslige aktiviteter, særlig de årlige seminarer og utflukter, vil det ha sin verdi å bevare, ikke minst for deltakerne selv.

Endringer i rammebetingelsene, først og fremst omlegging av rettergangsordningene generelt eller ankesystemet spesielt, vil ganske direkte

påvirke lagmannsrettens «produksjonstall». Det mest markante eksemplet på en slik endring fra nyere tid er innføringen av to-instans-ordningen for straffesaker fra 1996. I Frostating lagmannsrett har vi ansett denne omleggingen så vidt grunnleggende, at de statistiske tabellene i årsmeldingene inntil videre nytter 1996 som basisår, også for sivile saker.

Å skaffe til veie relevant og troverdig statistikk er en krevende, men samtidig ofte lavt prioritert oppgave i mange offentlige virksomheter, ikke minst innen justissektoren. Kvaliteten av den tradisjonelle saksstatistikken for domstolene er i så måte intet unntak. Gledelig er det derfor at Domstoladministrasjonen nå etter hvert har fått bygget opp kompetanse og verktøy slik at den offisielle, nasjonale saksstatistikken for domstolene har fått økt relevans og troverdighet. Fra og med 2009 har Frostating lagmannsrett av den grunn gått over til å nytte Domstoladministrasjonens saksstatistikk i årsmeldingen, selv om det fremdeles kan forekomme mindre avvik mellom denne og lagmannsrettens egne registreringer.

Iverksettelsen av ny tvistelov fra 1. januar 2008 representerte på sett og vis også et tidsskille. Når det gjelder de nye prosessuelle skrankene for lagmannsrettsbehandling, er imidlertid effekten av lovendringen knapt målbar, (vi ser da bort fra den tidligere vedtatte begrensningen i adgangen til ankebehandling av barnevernsaker). Snarere viste sakstallene for 2008 en sterk økning av sivile ankesaker innen vårt lagdømme. Også for 2009 lå antallet ankesaker, inklusive rettsmeklingssaker, betydelig over 2007-nivået. Årsak til denne utviklingen må derfor søkes andre steder enn i tvistelovs-

reformen, og til dels i tid forut for tvistelovens iverksettelse.

Vi liker å si at aktiviteten ved domstolene på mange måter er et speilbilde av samfunnsutviklingen: Økonomiske nedgangstider genererer kontraktsrettslige tvister og erstatningssaker mellom næringsdrivende, gjeldsordningssaker for privatpersoner osv. På samme måte er utviklingen mht straffesaker ved domstolene en refleks av kriminalitetsutviklingen, men også av politiets ressursituasjon, innsats og prioritering.

Domstolenes, og særlig ankedomstolenes, spill er imidlertid tilbakeskuende i den forstand at det sier noe om samfunnet slik det *var* flere år tidligere. Den internasjonale finanskrisen i 2008/2009, som uansett ikke rammet Midt-Norge med særlig styrke, har således ennå ikke kunnet avleses i lagmannsrettens forretningsstatistikk. Utslag av dette vil – eventuelt – merkes først i 2010. Dette sagt for å understreke viktigheten av å ha blick for tidsdimensjonen når man gir seg i kast med analyse av ankedomstolenes sakstall.

Med dette forbehold inneholder domsprotokollene atskillig interessant materiale for rettssosiologer og andre samfunnsforskere. Og det gir grunn til undring at våre forskningsmiljøer ikke i større grad har tatt for seg av dette rikholdige og presumtivt interessante materiale fra vår samtid. Når rettsavgjørelsene nå er blitt elektronisk tilgjengelige og søkbare, er det å håpe at domstolenes virksomhet får større oppmerksomhet fra samfunnsforskningen, til nytte ikke minst for den rettspolitiske debatten som ofte preges av mangel på empirisk dokumentasjon og innsikt.

2. Status og tilbakeblikk

Nidelven

❖❖ I årsmeldingen for 2008 omtalte vi en overraskende økning i antall inkomne sivile saker sammenholdt med 2007 og en tilsvarende uventet nedgang i antall straffesaker. Vi var spente på om dette taktskifte ville bli varig. Tallene for 2009 viser at for Frostating lagmannsrett har den sivile saksinngangen ligget på omtrent samme nivå som i 2008, anke over dom og anke over kjennelse og beslutning sett under ett.

Inngangen av straffesaker lå samlet noe over 2008-nivå. Ettersom det er politiet som er «leverandør» av straffesaker til domstolene, er det fristende å lete etter forklaringer i den etaten i tillegg til kriminalitetsutviklingen

generelt. Det er således ting som taler for at 2008 var et unntaksår hva gjelder inngangen av straffesaker til lagmannsretten, og at 2009-tallene ligger på et mer realistisk nivå.

Med dette ble saksutviklingen i 2009 samlet omtrent det vi kunne vente med bakgrunn i utviklingen i 2007 og 2008. Men det er nok en gang grunn til å advare mot slutninger ut fra saksutviklingen over bare et par år.

På grunnlag av føringer fra FN's Menneskerettskomité og avgjørelser i Høyesterett, er lagmannsrettene i 2009 pålagt å gi begrunnelse dersom anke over straffedom nektes fremmet til ankeforhandling i lagmannsretten. Merarbeidet som følge av begrunnelsesplikten er kompensert budsjettmessig, men for Frostating har det ikke gitt uttelling i form av ekstra dommerstilling. Dette, sammen med den forannevnte utviklingen med hensyn til saksinngang, har medført noe større arbeidspress på dommere og saksbehandlere. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for flere sakgrupper har derfor også økt noe i 2009.

Et poeng i denne sammenhengen er det at lagmannsrettene har svært begrensede muligheter til å påvirke saksinngangen og derved arbeidsmengden. De virkemidler rettergangslovene i så måte gir (ankenektelse og samtykkenektelse) skal under enhver omstendighet ikke brukes bevisst for å styre saksinngangen. Domstolene skal stå til tjeneste for det rettssøkende publikum og bør være robuste nok til å tåle variasjoner i arbeidsbelastningen som erfaringsmessig inntreffer.

Det som likevel bekymrer er at saksmengden varierer såvidt sterkt fra år til annet uten at dette har latt seg prognostisere bedre enn det som er tilfelle. Mye taler for at planleggingsdata finnes, men at planleggingsverktøyet og

planleggingskulturen mangler. Her ligger det en utfordring for domstolene og Domstoladministrasjonen.

Etter mer enn 25 års tjeneste som dommer i Frostating lagmannsrett søkte vår avholdte førstelagmann Kjell Buer i 2009 avskjed i nåde med fratredelse 31. januar 2010. I kap. 9 i årsmeldingen kan du lese Kjell Buers avskjedsbrevet som førstelagmann.

Som ny førstelagmann er lagmann Aage Rundberget utnevnt, og i det ledige embetet etter ham er lagdommer Kari Lynne utnevnt. Hun er derved Frostatings første kvinnelige lagmann.

Også i 2009 har lagmannsretten gjort bruk av dommervikarer og annen ekstrasjehjelp i saksbehandlingen. Tilgangen på ekstraordinære lagdommere har vært noe begrenset som følge av naturlig avgang og sykdom. Lagmannsretten har bl.a. av den grunn – fra høsten 2009 – tatt opp igjen tidligere forlatt praksis med planlagt tilkalling av tingrettsdommere.

Personalsituasjonen har også i 2009 vært preget av stor stabilitet, men noe høyere sykefravær (6,5%) enn i 2008. Den høye gjennomsnittsalderen, særlig i dommerkorpset, merkes likevel først og fremst i form av lengre feriefravær og avtalefestede «seniordager». Økt feriefravær spredt utover hele året representerer en betydelig logistisk utfordring.

Kortere permisjoner som ledd i Justina-kurs for saksbehandlere, startkurs for nye dommere og annet fravær i egenutviklingsøyemed har vært håndtert uten store problemer, takket være en sporty og kollegial innstilling hos alle ansatte.

Det regionale kompetanseutviklingsarbeidet under ledelse av lagmannsretten har skutt fart i 2009. Med Trøndelag krets av Den Norske Advokatforening som teknisk arrangør, hadde lagmannsretten hovedansvar for faglig innhold og opplegg av et 1,5 dags seminar med hovedvekt på den nye tvisteloven på Røros i februar 2009.

Et tilsvarende fellesarrangement med Møre og Romsdal krets av advokatforeningen ble arrangert på Håholmen i oktober 2009.

Tradisjonen med «aktørkonferanse» for hovedaktørene innen straffesaksbehandlingen i lagdømmet ble videreført i september 2009 i Ålesund. Aktørkonferansene arrangeres annethvert år og har for lengst befestet sin posisjon som et viktig møtepunkt.

I juni arrangerte lagmannsretten for annen gang lunsj-til-lunsj-møte med sorenskriverne i lagdømmet. Møtet var lagt til Øye på Sunnmøre. Direktør Tor Langbach i Domstoladministrasjonen deltok og fant møtet å være et egnet forum for utveksling av tanker og informasjon med domstollederne.

I slutten av juni arrangerte lagmannsretten, med praktisk og økonomisk støtte fra Domstoladministrasjonen, et dagsseminar i bevisvurdering for dommere og representanter for påtalemyndigheten i lagdømmet.

Ansporet av Domstoladministrasjonens prioritering av regionale og lokale kompetanseutviklingstiltak, vil lagmannsretten i tiden som kommer søke å intensivere slikt arbeid ytterligere.

Frostatings lagmannsrett har ellers vært representert på ulike kurs og seminarer, som regel etter invitasjon eller koordinert av Domstoladministrasjonen. Etter anmodning fra Domstoladministrasjonen eller på eget initiativ har lagmannsretten også tatt imot besøkende fra domstoler og justismyndigheter fra inn- og utland.

Sorenskrivere på Hjørundfjorden: Knut Almaas (t.v.), Magne Nerland og Jan Erling Lied.

I årsmeldingen for 2008 ble lagmannsrettens planlagte tiltak for å høyne kvalitet og service i sin tjenesteproduksjon omtalt. En egevaluering etter CAF-modellen ble gjennomført i 2009 med anbefaling om iverksetting av en rekke større og mindre tiltak. Publikums oppfatning av lagmannsretten etter eget møte med domstolen vil bli søkt belyst ved en brukerundersøkelse som oppstartes ved årsskiftet 2009-2010.

Lagmann Rundberget går i land i Kristiansund.

Presentasjon av CAF-gruppens evalueringsrapport og forslag til oppfølging var en hovedsak under lagmannsrettens årlige seminar i 2009, denne gang på hurtigruten fra Trondheim til Kristiansund en stormfull fredag i september. Hurtigruteseminalet, sammen med andre faglige og sosiale begivenheter i lagmannsretten i 2009, er nærmere omtalt senere i årsmeldingen.

Livet i Trondheim tinghus i det forløpne året har ellers vært noe påvirket av forberedelsene til sammenslåing av Trondheim tingrett og Sør-Trøndelag tingrett fra 1. januar 2010. Som tinghusforvalter og sambruker av tinghuset har Frostating lagmannsrett deltatt i denne prosessen med innspill og ideer til arealfordeling, organisering av fellesfunksjoner m.v. for å bidra til en vellykket fusjon og et godt samarbeid med den nye Sør-Trøndelag tingrett.

Arbeidet med sikkerhet og beredskap har vært ført parallelt med tilretteleggelsen for nye Sør-Trøndelag tingrett, da dette har vært prosesser med betydelige innbyrdes berøringspunkter. Også med det nasjonale prosjektet for sikkerhet og beredskap i Domstoladministrasjonens regi har det vært et nært og godt samarbeid.

Når det gjelder faglige utredninger og prosjekter på nasjonalt nivå har lagmannsretten i 2009 engasjert seg bl.a. i arbeidet med etiske retningslinjer for dommere, Domstoladministrasjonens opplegg for «styringsdialog» med domstollederne, forslag til ny ankeordning i jordskiftesaker og spørsmålet om digitalisert optak og lagring av lyd og bilde fra rettsforhandlinger.

3. Geografi – Befolkning – Jurisdiksjon

❖❖ Frostating lagmannsrett er en av landets seks lagmannsretter. Domstolen har sitt hovedsete i Trondheim. Geografisk dekker domstolen Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylker. I lagdømmet var det 672.955 innbyggere pr 1. januar 2010, fordelt slik:

Møre og Romsdal	250.970	Det er en felles jordskifteoverrett for Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag: Frostating jordskifteoverrett, Molde.
Sør-Trøndelag	290.505	
Nord-Trøndelag	131.480	

Innenfor lagmannsrettens jurisdiksjonsområde var det pr 31. desember 2009 følgende 10 førsteinstansdomstoler:

- Søre Sunnmøre tingrett, Volda
- Sunnmøre tingrett, Ålesund
- Romsdal tingrett, Molde
- Nordmøre tingrett, Kristiansund
- Fosen tingrett, Brekstad
- Sør-Trøndelag tingrett, Trondheim
- Trondheim tingrett, Trondheim
- Stjør- og Verdal tingrett, Levanger
- Inderøy tingrett, Steinkjer
- Namdal tingrett, Namsos

Trondheim tingrett og Sør-Trøndelag tingrett ble fra 1. januar 2010 slått sammen til Sør-Trøndelag tingrett.

Dessuten er det innen lagdømmet følgende jordskifteretter:

- Sunnmøre jordskifterett, Ørsta
- Romsdal jordskifterett, Molde
- Nordmøre jordskifterett, Surnadal
- Sør-Trøndelag jordskifterett, Trondheim
- Nord-Trøndelag jordskifterett, Steinkjer

4. Ansatte i 2009

❖❖ Frostating lagmannsrett har 18 faste dommere (inklusive førstelagmannen og to lagmenn), administrasjonssjef og 11 saksbehandlere, hvorav én stilling er knyttet til tinghusforvaltningen.

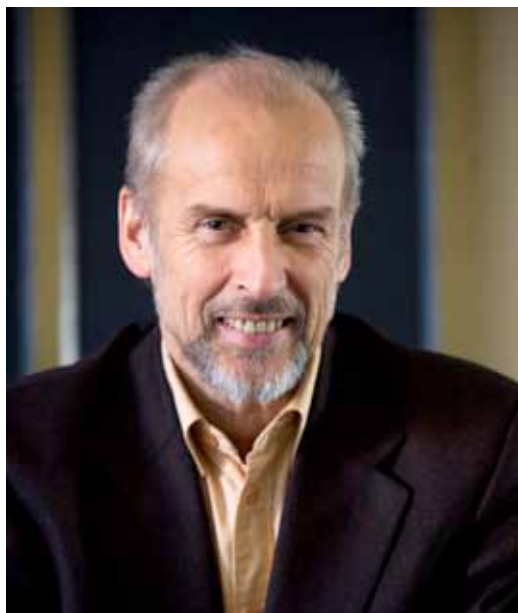

Lagmannsretten har i 2009 hatt følgende personell:

Dommere:

FØRSTELAGMANN Kjell Buer, f. 1942 i Oslo, cand.jur. 1969, utnevnt lagdommer 1983, lagmann fra 1996, førstelagmann fra 2001. Dommerfullmektig i Midt-Trøndelag. Advokatvirksomhet i eget firma i Trondheim. Møterett for Høyesterett fra 1979. Nestleder i Den Norske Dommerforening 1998–2002, leder i perioden 2002–2004. Fratrådte som førstelagmann 31. desember 2009 – se nærmere omtale i kap. 9. Buer fortsetter i domstolen som ekstraordinær lagdommer fra februar 2010.

LAGMANN Aage Rundberget, f. 1947 i Våler i Solør, cand.jur. 1971, utnevnt

Lagmann Aage Rundberget

lagdommer 1992, lagmann fra 2001. Saksbehandler og avdelingsdirektør i Justisdepartementet, utreder i R-direktoratet (Statskonsult), dommerfullmektig på Voss, kst. byrettsdommer i Bergen, fylkesrådmann i Sør-Trøndelag, 1998–2000 kst. fylkesmann i Sør-Trøndelag. Rundberget ble i april 2009 utnevnt til Kjell Buers etterfølger som førstelagmann i Frostating lagmannsrett fra 1. januar 2010.

LAGMANN Gunnar Greger Hagen, f. 1949 i Strinda, cand.jur. 1975, utnevnt lagdommer 1995, kst. lagmann 2006, lagmann fra 2008. Vit.ass. ved Institutt for kriminologi og strafferett ved Universitetet i Oslo, konsulent i Statens bygge- og eiendomsdirektorat i Oslo, dommerfullmektig i Midt-Trøndelag, advokat i eget firma i Trondheim.

LAGDOMMER Sverre Erik Jebens, f. 1949 i Bergen, cand.jur. 1977, utnevnt 1988. Vit.ass. ved Nordisk institutt for sjørett og Institutt for offentlig rett ved Universitetet i Oslo, dommerfullmektig i Inderøy, advokatfullmektig i Trondheim. Politijadutant i Trondheim, førstekonsulent i Justisdepartementets lovavdeling, kommuneadvokat i Trondheim. Permittert fra november 2004 for å tjenestegjøre som dommer ved Den Europeiske Menneskerettsdomstolen i Strasbourg.

LAGDOMMER Mats Stensrud, f. 1950 i Trondheim, cand.jur. 1977, utnevnt 1989. Vit.ass. ved Institutt for privatrett ved Universitetet i Oslo, førstekonsulent i Justisdepartementets lovavdeling, leder for juridisk avdeling i Forretningsbanken AS, dommerfullmektig i Midt-Trøndelag, advokat i eget firma i Trondheim.

LAGDOMMER Randi Grøndalen,
f. 1952 i Åmot i Østerdalen, cand.jur. 1979,
utnevnt 1989. Konsulent i Miljøverndepartementet, dommerfullmektig hos byfogden i Trondheim, advokat i Forretningsbanken AS.

LAGDOMMER Sissel Endresen,
f. 1949, Bø i Vesterålen, cand.jur. 1977, utnevnt 1995. Førstesekretær hos Fylkesskattesjefen i Telemark, førstekonsulent hos Forbrukerombudet, dommerfullmektig i Eidsvoll, advokat i eget firma på Eidsvoll, kontorsjef hos Forbrukerombudet, advokat og kommuneadvokat i Trondheim, dommer ved Trondheim byrett. 2002–2005 avdelingsdirektør i Domstoladministrasjonen

LAGDOMMER Ole Johan Lund,
f. 1945 i Trondheim, cand.jur. 1972, utnevnt 1995. Saksbehandler i Miljøverndepartementet, dommerfullmektig i Orkdal, kontorsjef hos Fylkeslegen i Sør-Trøndelag, direktør ved Reitgjerdet sykehus, direktør for HVPU i Sør-Trøndelag, rådmann i Melhus, fylkesrådmann i Sør-Trøndelag.

LAGDOMMER Hans O. Kveli,
f. 1945 i Lierne, cand.jur. 1969, utnevnt 1999. Konsulent i Kommunaldepartementet, dommerfullmektig i Levanger, konsulent hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, advokat i eget firma i Steinkjer. Siden 2004 president i Det frivillige Skyttervesen.

LAGDOMMER Arve Rosvold Alver,
f. 1951 i Stjørdal, cand.jur. 1976, utnevnt 2000. Dommerfullmektig i Lofoten, advokatfullmektig i Bergen. Leder for juridisk avdeling Forretningsbanken AS og Fokus Bank AS

region nord. Egen advokatvirksomhet i Stjørdal og Trondheim. Møterett for Høyesterett fra 1994.

LAGDOMMER Dag Brathole,
f. 1951 i Haugesund, cand.jur. i 1977, utnevnt 2000. Konsulent i Justisdepartementet, dommerfullmektig ved Nordmøre herredsrett, advokat i Kreditkassen, advokat i eget firma i Kristiansund N. Juni 2007 – august 2008 tjenestegjøring for NORLAG i Georgia.

LAGDOMMER Hans Christian Hoff,
f. 1944 i Oslo, cand.jur. 1971, utnevnt 2001. Konsulent i Rikstrygdeverket, førstekonsulent i Justisdepartementet, dommerfullmektig i Ofoten, politifullmektig i Narvik, statsadvokatfullmektig i Trondheim, sorenskriver i Namdal, sorenskriver og senere herredsrettsdommer i Ofoten.

LAGDOMMER Arne K. Uggerud,
f. 1957 i Lærdal, cand.jur. 1984, utnevnt 2001. Saksbehandler i Justisdepartementet, dommerfullmektig i Sør-Østerdal, politijurist ved Utrøndelag politikammer, advokatfullmektig i Oslo, statsadvokat i Trondheim.

LAGDOMMER Jon Kapelrud,
f. 1946 i Lillehammer, cand.jur. i 1974, utnevnt 2002, Orlogskaptein (R), Forsvarets Høgskoles Hovedkurs 1986–87, Nato Defence College, Roma, Reserve Officers' Course 1996. Byråsjef i Justisdepartementet, prosjektleder for organisasjonsutvikling i politiet, og leder for internasjonale forhandlinger om bekjempelse av narkotika og økonomisk kriminalitet. Dommerfullmektig i Lier, Røyken og Hurum,

byrettsdommer i Drammen. Permisjon i 2007 for tjenestegjøring i Domstoladministrasjonen, hvor han også i 2008 til mai 2009 var engasjert på deltid (20%).

LAGDOMMER Knut Røstum, f. 1948 på Byneset, cand.jur i 1974, utnevnt 2002, politifullmektig i Trondheim, dommerfullmektig i Orkdal, advokat i eget firma i Trondheim. Møterett for Høyesterett fra 1997. Fra 2008 varamedlem til styret i Den norske Dommerforening og varamedlem til Innstillingsrådet for dommere.

LAGDOMMER Kari Lynne, f. 1956 i Ski, cand.jur. i 1981, utnevnt 2002, konsulent i Handels- og skipsfartsdepartementet, politiinspektør/påtaleleder ved Trondheim politidistrikt, dommerfullmektig hos byfogden i Trondheim, statsadvokat i Trondheim, kst. sorenskriver i Orkdal, tingrettsdommer i Sør-Trøndelag tingrett. Utnevnt i oktober 2009 til lagmann i Frostating lagmannsrett fra 1. januar 2010.

LAGDOMMER Roger Faanes, f. 1951 i Trondheim, cand.jur. i 1976, utnevnt 2003. Dommerfullmektig i Fosen tingrett, konsulent i Aust-Agder fylkeskommune, advokat i Ørland, tingrettsdommer i Nordmøre tingrett.

LAGDOMMER Ivar Sølberg, f. 1956 i Ålesund, cand. jur. 1984, utnevnt 2004. Konsulent i Justisdepartementet, politifullmektig i Østerdal og Hamar politidistrikter, dommerfullmektig i Sør-Hedmark, førstekonsulent hos fylkesmannen i Hedmark, advokat i eget firma i Ålesund.

LAGDOMMER Sven-Jørgen Lindsetmo, f. 1960 i Levanger, cand. jur. 1988, utnevnt 2008. Førstekonsulent, senere lovrådgiver i Justisdepartementets lovavdeling. Dommerfullmektig ved Stjør- og Verdal tingrett. Advokat og partner i eget firma i Steinkjer.

Som ekstra dommerressurs har domstolen i løpet av året hatt flere konstituerte dommere både over tid og i enkeltsaker. Følgende personer har vært konstituert over en periode i 2009: Sorenskriver Hans Hugo Kristoffersen, seniorrådgiver Kristin Storvik og advokat Marit Forsnes. I tillegg ble ordningen med tilkalling av tingrettsdommere gjenopptatt fra høsten 2009.

EKSTRAORDINÆRE LAGDOMMERE er pensjonerte dommere, eventuelt andre jurister, konstituert av Domstoladministrasjonen til å gjøre tjeneste i lagmannsretten etter domstolens behov. I 2009 har følgende personer gjort tjeneste som ekstraordinære lagdommere:
TINGRETTSDOMMER Lars-Eirik Frisvold
TINGRETTSDOMMER Helge Olav Fugelsøy
ADVOKAT Guri Grønflaten
TINGRETTSDOMMER Øyvind Hoel

Administrasjonssjef:

Administrasjonssjefen har ansvar for den løpende økonomi- og personalforvaltning, interninformasjon, drift av lokaler, hotellavtaler, tinghusforvaltningen mm. Gunn Karlsaune har vært administrasjonssjef siden 1. mai 2008.

Saksbehandlere:

RÅDGIVER Solveig Hanger,
ansatt 5. oktober 1961,
økonomi/innkjøp, IKT/brukerstøtte, sted-
fortreder for administrasjonssjefen

RÅDGIVER Berit Riibe Ditlevsen,
ansatt 15. august 1988, regnskap/økonomi/
arkiv. Tillitsvalgt for saksbehandlerne

RÅDGIVER Birthe E. Røed Knudtzon,
ansatt 12. august 2002, fra 1. september 2007
leder av berammerkontoret

FØRSTEKONSULENT Berit K. Høgenes,
ansatt 1. oktober 1990, innkalling/
reisebestilling/saksbehandling

FØRSTEKONSULENT Maria Elena Sotuyo,
ansatt 15. september 1995,
straffesaker/ekspedisjon/saksbehandling

FØRSTEKONSULENT Elisabeth Wråli,
ansatt 1. februar 1998,
saksbehandling/IKT/regnskap

KONSULENT Turid A. M. Meidell,
ansatt 5. mai 2003, ekspedisjon/saksbehandling

KONSULENT Anne-Grethe Johansen,
vikar fra 1. september 2005, fast ansatt
1. september 2007, saksbehandling/
ekspedisjon/bibliotek

KONSULENT Kjersti Strand,
ansatt 1. september 2007, saksbehandling/
ekspedisjon

KONSULENT Morten Værnes,
ansatt 1. august 2008, saksbehandling/
ekspedisjon

KONSULENT Sylvi Eltoft,
fra aug 2008 engasjement i tinghusets felles-
funksjon: sentralbord/post/info. Har i 2009
periodevis vikariert som saksbehandler

FØRSTEKONSULENT Hanne Irene Oksvold,
ansatt 1. mai 2009, fag-/brukerstøtte
for Domstoladministrasjonen i 80%,
saksbehandling for lagmannsretten i 20%

Rettsbetjenter:

Per Bjørgum – *Trondheim*
Albert Granum – *Trondheim*
Odd Harald Nyseter – *Trondheim*
Gunnar Høgseth – *Molde/Kristiansund*
Øyvind Fiskerstrand – *Ålesund*

5. Sakstyper, statistikk og saksbehandlingstid

✚✚ Lagmannsrettens virksomhet kan inndeles i to hovedområder – behandling av straffesaker og sivile saker (tvistemål).

5.1. Straffesaker

Alle straffesaker starter i tingretten. Tingrettens avgjørelser kan ankes til lagmannsretten.

En anke som kommer inn til lagmannsretten behandles først av tre dommere som *ankeprøvingssak*. Anke fra siktede som angår forbrytelse som etter loven kan medføre fengsel i mer enn seks år, skal fremmes til ankeforhandling dersom de formelle vilkår for øvrig er tilfredsstillende. Anke over forhold hvor påtalemyndigheten ikke har påstått, og det ikke er idømt annen reaksjon enn bot, inndragning eller tap av rett til å føre motorvogn, kan ikke fremmes til ankeforhandling uten lagmannsrettens samtykke. I andre saker kan siktedes anke nektes fremmet når lagmannsretten enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre fram. Anke fra påtalemyndigheten kan, også om det gjelder en forbrytelse som har en strafferamme på mer enn fengsel i seks år, nektes fremmet når retten finner at anken gjelder spørsmål av mindre betydning, eller det ellers ikke er grunn til at anken blir prøvd.

Avgjørelse om å nekte en anke fremmet ble tidligere truffet i form av beslutning som normalt ikke hadde annen begrunnelse enn en henvisning til den aktuelle bestemmelse i straffeprosessloven. Som følge av Høyesteretts storkammeravgjørelse i Rt. 2008 side 1764 må

«Engang var du et barn. Du smilte mot lampen, når den ble tent,
– grep etter lyset med ørsmå, ivrige never.»
Fra «Ved en forbryters grav» av Arnulf Øverland

beslutning om å nekte anke fra siktede heretter alltid begrunnes. Denne endringen, som er en tilpasning til FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter art.14 nr. 5, medfører at lagmannsrettenes ankeprøving er blitt mer ressurskrevende.

De anker som henvises til ankeforhandling vil være av ulik art. Om rettens sammensetning ved de forskjellige typer ankesaker vises det til redekjørelsen nedenfor.

For Trøndelagsfylkene behandles ankesakene i Trondheim, mens de for Møre og Romsdal behandles i Ålesund, Molde og Kristiansund. I 2009 innkom til Frostating lagmannsrett 293 anker over dom i straffesaker, hvorav

160 ble nektet fremmet. Tilsvarende tall i 2008 var 283 og 161.

Antallet ankesaker til lagmannsretten i 2008 og 2009 lå lavere enn i tidligere år, men dette avspeiler neppe en tilsvarende endring i kriminalitetsutviklingen i Midt-Norge. Noe av nedgangen i sakstallet kan skyldes endringer og omprioriteringer innen politi og påtalemyndighet. Videre antas ordningen med strafferabatt ved tilståelse å medføre flere tilståelsesdommer, som vanligvis ikke ankes til lagmannsretten. Et fall i antall straffesaksanker i to år gir uansett ikke grunnlag for noen sikker prognose for kriminalitetsutviklingen. Til det kreves tall for flere år, og med entydig trend.

5.1.1. Jurysaker (Lagrettesaker)

Ankesaker som gjelder forbrytelser som kan medføre fengselsstraff i mer enn seks år skal som hovedregel behandles med jury når anken omfatter bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Skyldspørsmålet avgjøres da av en lagrette (jury) bestående av ti lege kvinner og menn. Lagretten i den enkelte sak trekkes ved databasert loddtrekning fra lekdommerutvalget for det aktuelle lagsogn. Lagretten skal være sammensatt med jevnest mulig kjønnsfordeling.

Domfellelse i en sak forutsetter at minimum sju lagrettemedlemmer finner tiltalte skyldig. Lagrettens avgjørelse vil normalt være den endelige, men rettens juridiske dommere kan i særlige tilfeller sette avgjørelsen til side. Straffutmålingen i jursaker avgjøres av rettens tre juridiske dommere sammen med lagrettens ordfører og tre av lagrettens øvrige medlemmer, som tas ut ved loddtrekning.

Som omtalt i kap. 9 har Høyesterett i 2009 truffet flere avgjørelser av vesentlig betydning for behandlingen av jursakerne.

I 2009 behandlet lagmannsretten 31 jursaker, som er likt med 2008. I én sak kan det være flere tiltalte.

5.1.2. Meddomsrettssaker

Retten settes i meddomsrettssaker med tre juridiske dommere og fire lekdommere. Ved anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet behandler den samlede rett både skyldspørsmålet og eventuell straffreaksjon. Ved avgjørelsen av skyldspørsmålet kreves kvalifisert flertall for fellelse, det vil si at minst fem av rettens sju medlemmer må finne tiltalte skyldig. Følgende saker behandles i meddomsrett:

1. Straffutmålingsanker som omfatter forbrytelse som etter loven kan medføre fengsel i mer enn seks år.
2. Anker over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet i saker med strafferamme under seks år.
3. Ny behandling av saker hvor de juridiske dommere har satt lagrettens svar til side.

I 2009 behandlet lagmannsretten 69 meddomsrettsaker, mens antallet i 2008 var 61.

Særlig om lekdommerutvalgene

Utvalgene av lekdommere er sammensatt etter forslag fra den enkelte kommune med et antall avhengig av kommunens innbyggertall. Lagdømmet er inndelt i to lagsogn/to loddtrekningskretser, Møre og Romsdal

lagsogn og Trondheim lagsogn. Det totale antall lagrettemedlemmer og meddommere til disposisjon for Frostating lagmannsrett i valgperioden 2008–2012 er 1060. I forrige valgperiode var antallet vesentlig høyere (2384). Lovgivers hensikt med å redusere antall lekdommere i utvalgene har vært å sikre bredere erfaring ved hyppigere tjenestegjøring for den enkelte. Reduksjonen av utvalgene har imidlertid medført at noen lekdommere opplever en belastning ved hyppigere tjenestegjøring og at det for domstolen er blitt mer krevende å få trukket ut habile meddommere.

Justisdepartementet har nylig tatt initiativ til å avbøte de problemene som er påpekt.

5.1.3. Fagdommersaker

I ankesaker som ikke krever behandling med jury eller meddommere, jf. pkt. 5.1.1. og 5.1.2., settes lagmannsretten med tre juridiske dommere. Hvis saken bare gjelder rettsanvendelsen, saksbehandlingen eller straffutmålingen i mindre alvorlige saker, avgjøres den følgelig av de juridiske dommerne alene.

Frostating lagmannsrett behandlet 39 fagdommersaker i 2009 mot 26 i 2008, som var et historisk lavt tall. Antallet har tidligere år ligget høyere.

5.1.4. Anker over kjennelser og beslutninger

Frostating lagmannsrett behandlet i 2009. 291 slike ankesaker, mot 266 i 2008.

Brorparten av sakene gjelder overprøving av tingrettenes avgjørelser om varetektsfengsling, førerkortbeslag og illeggelse av besøksforbud.

Behandlingen av slike anker skjer normalt skriftlig, på grunnlag av sakens dokumenter. Avgjørelsen treffes av tre fagdommere.

5.1.5. Gjenåpning av straffesaker

Begjæringer om gjenåpning av straffesaker behandles av Gjenopptakelseskommisjonen for straffesaker. Gjenåpnet straffesak skal behandles ved en annen (sideordnet) domstol enn den som opprinnelig behandlet saken.

Frostating lagmannsrett behandlet i 2009 fire slike saker.

5.1.6. Krav om erstatning eller oppreisning i anledning strafforfølgning

Krav mot staten i anledning strafforfølgning skal fremmes overfor Justisdepartementet. Departementets vedtak kan bringes inn for domstolene etter reglene i tvisteloven. Frostating lagmannsrett mottok i 2009 ingen anke over tingrettsavgjørelse i slik erstatningssak.

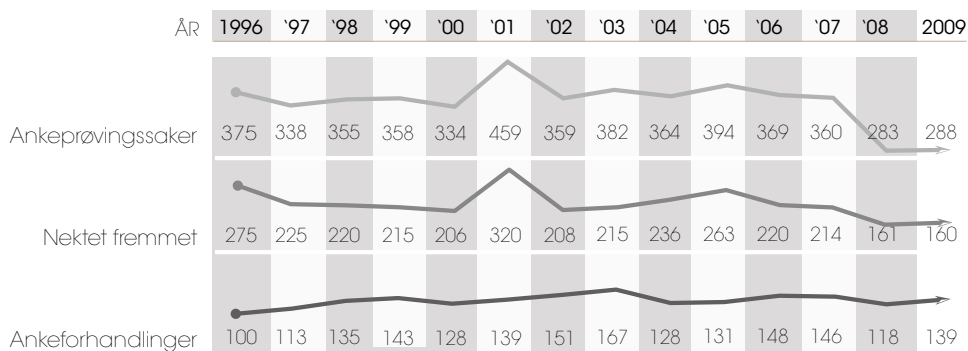
5.1.7. Sammendrag – behandlede straffesaker

Behandlede straffesaker

År	1996	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	2009
Jurysaker	24	21	30	30	19	27	41	50	38	39	25	27	31	31
Meddommersaker	34	37	53	52	47	55	67	58	48	58	68	61	61	69
Fagdommersaker	42	55	52	61	62	57	43	59	42	34	55	53	26	39
Øvrige ankesaker*	228	263	299	316	329	290	288	297	328	276	302	270	266	291
Ankeprøving	375	338	355	358	334	459	359	382	367	394	369	360	283	288

* Anke over kjennelse og beslutning (tidligere kjæremål)

Antall straffesaker, grafisk framstilt

5.2. Sivile saker (Tvistemål)

5.2.1. Ankesaker

Lagmannsretten er ankeinstans for sivile saker (tvistemål) avgjort i tingrettene og for visse avgjørelser i jordskifterettene. Etter tvisteloven § 29-13 kan anke til lagmannsrett ikke fremmes uten rettens samtykke når anken gjelder en formuesverdi under kr 125.000. Anke i barnevernsaker kan heller ikke fremmes uten samtykke fra lagmannsrettens ankeutvalg.

Ankegebyret var i 2009, som i 2008, kr 20.640 for én rettsdag, med økning etter en degressiv skala for antall rettsdager. Noen sakgrupper, f. eks. familiesaker, er fritatt for behandlingsgebyr ved domstolene.

Ankesakene avgjøres etter muntlig ankeforhandling (hovedforhandling). Retten settes alltid med tre juridiske dommere. Partene kan i tillegg begjære retten satt med to meddommere trukket av lagsognets lekdommerutvalg. Hvis det kreves fagkyndighet, kan retten oppnevne meddommere med særlig kunnskap innen det område saken gjelder. I noen saker, for eksempel barnevern- og arbeidsrettssaker, skal som hovedregel meddommere – også fagkyndige meddommere – delta.

Ankesakene fra Trøndelag behandles vanligvis i Trondheim tinghus. Sakene fra Møre og Romsdal behandles normalt i tinghusene i Kristiansund, Molde og Ålesund. Når lagmannsretten finner det praktisk av hensyn til befarings, parter, vitner, m.v., kan ankeforhandling holdes andre steder.

I visse tilfeller kan lagmannsretten

beslutte skriftlig behandling av en ankesak. Lagmannsretten settes også da med tre juridiske dommere som treffer avgjørelse på grunnlag av sakens dokumenter.

Innkomne sivile ankesaker i 2009 var 207, noe lavere enn i 2008, men like fullt betydelig høyere enn det historisk lave sakstallet 162 i 2007. Tallet inkluderer saker som går til rettsmekling, men ikke førsteinstanssakene (12 saker, jf nedenfor). Også i 2003 og 2004 lå innkomne ankesaker på over 200. Om dette

nivået vil holde seg, er det ikke mulig å si noe sikkert om. Utviklingen etter årtusen-skiftet gir likevel holdepunkter for å prognostisere et nivå på minst 200 innkomne ankesaker i 2010.

I alt 202 saker ble avsluttet i 2009 mot 190 i 2008. Det ble avsagt 80 dommer. I de øvrige sakene ble det inngått rettsforlik, eventuelt etter rettsmekling, eller sakene ble avvist, hevet etter utenrettslig forlik, eller samtykke ble ikke gitt. Beholdningen av sivile ankesaker pr. årsskiftet 2009/2010 var 80, noe som er udramatisk hensett til domstolens kapasitet og totale saksportefølje.

5.2.2. Førsteinstanssaker

Etter § 23 i Trygderettsloven av 16. desember 1966 kan domstolene prøve lovligheten av Trygderettens kjennelser. Søksmål til prøvelse av slike avgjørelser bringes inn for lagmannsretten som førsteinstans. Frostating lagmannsrett mottok i 2009 12 førsteinstanssaker mot 11 i 2008.

Lagmannsrettene har overfor Domstoladministrasjonen og Justisdepartementet foreslått at også disse sakene starter i tingretten.

5.2.3. Gjenåpning

Etter tvisteloven kap. 31 kan rettskraftige avgjørelser på visse vilkår kreves gjenåpnet. I 2009 behandlet lagmannsretten fire begjæringer om gjenåpning av sivil ankesak, en sak ble gjenåpnet.

5.2.4. Anker over kjennelser og beslutninger

Antall mottatte anker over kjennelser og beslutninger i sivile saker var i 2009 139, mot 114 i 2008. Beholdningen ved årsskiftet 2009/2010 var 25, som var 10 mer enn ved

forrige årsskifte. Anke over kjennelse og beslutning avgjøres som hovedregel etter skriftlige innlegg.

Gjennomsnittlig behandlingstid for denne uensartede gruppen ankesaker var i 2009 58 dager – mot 38 dager i 2008 – noe som er utilfredsstillende. Det skal likevel bemerkes at det er noen få saker som har tatt lang tid og forårsaket den høye gjennomsnittstiden.

5.2.5. Rettsmekling

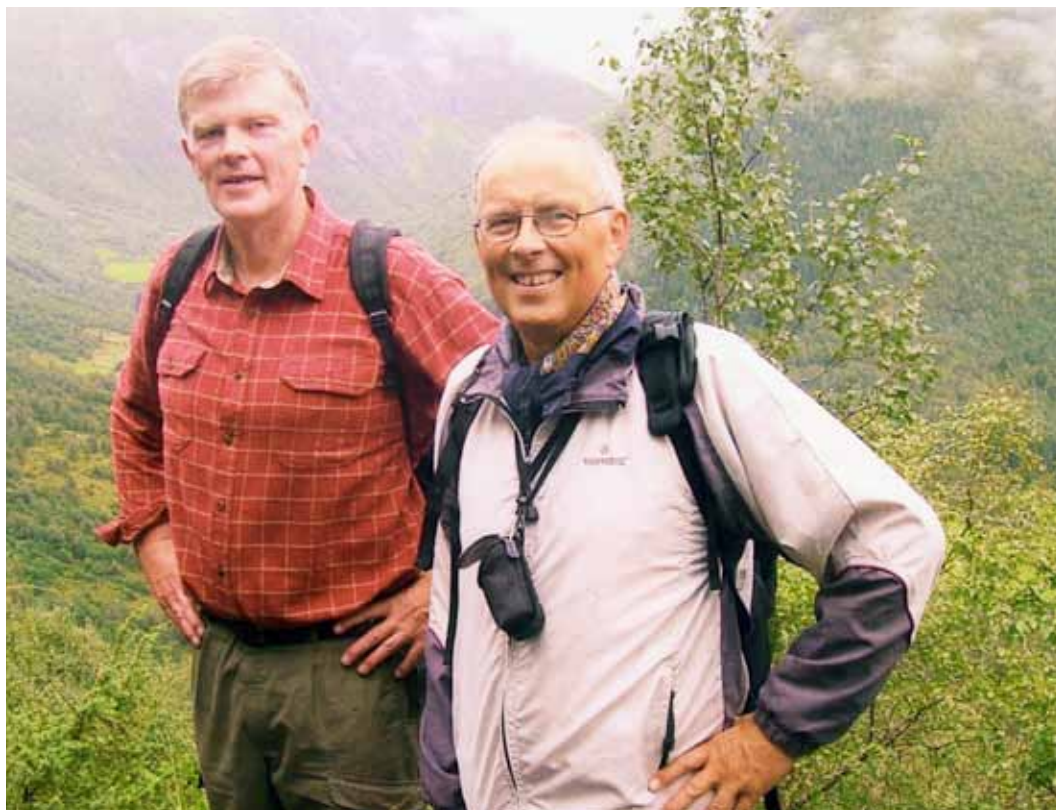
Med den nye tvisteloven er den tidligere forsøksordningen med rettsmekling blitt et likeverdig alternativ til tradisjonell tvistebehandling.

I 2009 rettsmeklet lagmannsretten 17 ankesaker, hvorav 13 ble forlikt.

I tillegg kommer de forlik som inngås forut for eller under ankeforhandlingen, ofte etter initiativ fra saksforberedende dommer eller fra rettens leder.

5.2.6. Overskjønn

Etter gjeldende skjønnsordning er lagmannsretten overskjønnsinstans. Overskjønn settes med en lagdommer som rettens leder og to eller fire skjønnsmenn oppnevnt for den enkelte sak. Skjønns sakene knytter seg ofte til det offentliges erverv (ekspropriasjon) av fast eiendom og rettigheter. Overskjønns saker behandles vanligvis i befaringssesongen april – oktober. I Frostating lagmannsrett behandles overskjønn av to dommere i turnus på to – tre år. I 2009 mottok lagmannsretten 14 overskjønnsbegjæringer mot 20 i 2008. Beholdningen ved årsskiftet 2009/2010 var 12 saker.

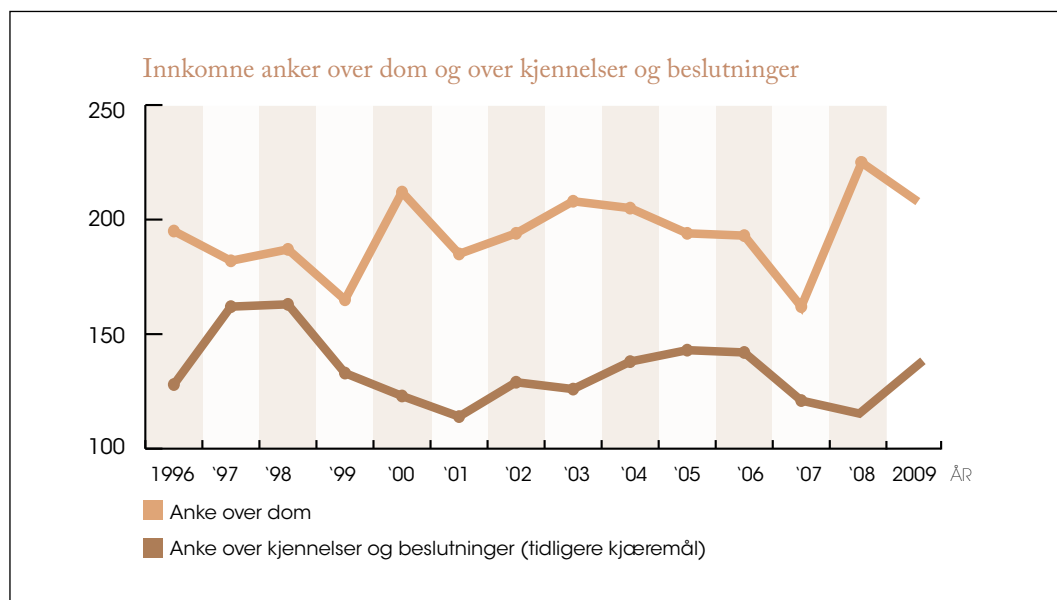
Overskjønnsbestyrer i 2009, lagdommer Arve Rosvold Alver (t.h.) og hans medhjelper, lagdommer Knut Røstum.

5.2.7. Sammendrag; Anke over dom, øvrige anker og overskjønn

(Innkomne anker over dom omfatter her også rettsmeklingssaker)

ÅR	1996	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	2009
Anke over dom:														
Innkomne	195	182	187	165	212	185	194	208	205	194	193	162	223	207
Beholdning pr. 31/12	76	75	70	71	97	76	101	92	92	73	54	54	77	80
Øvrige ankesaker*:														
Innkomne	128	162	163	133	123	114	129	126	138	143	142	121	114	139
Beholdning pr. 31/12	19	17	22	19	15	19	9	14	19	13	15	15	15	25
Overskjønn:														
Innkomne	20	20	16	17	14	7	10	14	12	15	11	10	20	14
Beholdning pr. 31/12	17	15	11	10	7	7	6	6	6	6	3	5	9	12

* Anke over kjennelse og beslutning (tidligere kjøremål)

Høyesteretts behandling av Frostating lagmannsretts avgjørelser i 2009, hadde følgende utfall:

SIVILE SAKER	Anke over dom		Anke over kjennelse og beslutning	
2009	Nektet fremmet	37	Forkastet	26
	Stadfestet	-	Stadfestet	-
	Endret	1	Avvist	1
	Hevet	1	Hevet	1
	Henvist	-	Endret	-
	Forkastet	1	Opphevet	8
	sum	40	Fremmet	2
			sum	38

STRAFFESAKER	Anke over dom		Anke over kjennelse og beslutning	
2009	Nektet fremmet	26	Forkastet	39
	Avvist	-	Avvist	1
	Forkastet	1	Opphevet	11
	Opphevet	1	Utsatt	-
	Hevet	-	Fremmet	-
	Fremmet	1	sum	51
	Endret	1		
	sum	30		

Mål for saksbehandlingstid ved lagmannsrettene

Justisdepartementet fastsatte i sin tid, med tilslutning fra Stortinget, mål for saksbehandlingstiden ved domstolene, uttrykt i form av norm for lengste, gjennomsnittlige saksbehandlingstid for henholdsvis straffesaker og sivile saker. For lagmannsrettene er kravet for straffesaker tre måneder fra saken kom inn til dom er avsagt, og for sivile saker tilsvarende sju måneder. For sivile saker er denne fristen tatt inn i tvisteloven.

Da noen typer saker ved lov er gitt særlig prioritet, for eksempel saker hvor tiltalte er varetektsfengslet, men også som følge av ankesakenes ulike omfang og kompleksitet, vil saksbehandlingstiden kunne variere betydelig.

For anke over kjennelser og beslutninger er ikke saksbehandlingstiden tilsvarende målsatt, men for fengslingssaker gjelder det selvsagt at anken skal behandles snarest mulig, jf straffeprosessloven §380. Det følger ellers av sakens karakter at enkelte typer midlertidige avgjørelser må treffes hurtig ut fra sitt formål, mens andre avgjørelser uten større skade kan vente, f. eks. anke over saksomkostningsavgjørelser.

Ettersom tidsfaktoren for de fleste blir stadig viktigere, har Frostating lagmannsrett hele tiden oppmerksomheten rettet mot tidsforbruket, både ved berømmelsen av sakene og i forbindelse med planleggingen av den enkelte ankeforhandling. Forsvarere blir unntaksvis bedt om å frasi seg en sak dersom de ikke kan tilpasse seg lagmannsrettens arbeidsprogram. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har likevel

økt noe i 2009 for både sivile saker og straffesaker, og lagmannsretten har ikke maktet å leve opp til de normerte saksbehandlingstider for samtlige sakgrupper. Særlig for straffesakene skyldes dette at ankeforhandlinger i mange tilfeller er blitt utsatt på grunn av sykdom hos eksterne aktører, eller som følge av andre utenforliggende forhold.

En arbeidsgruppe nedsatt av Domstoladministrasjonen har i desember 2009 avgitt en utredning med forslag til normerte saksbehandlingstider for tingrettene og lagmannsrettene. For lagmannsrettene er forslagene mer nyanserte og for så vidt mer «virkelighetstilpasset» enn de hittil anvendte målkravene. Frostating lagmannsretts saksbehandlingstider i 2009 ligger for de fleste sakgrupper innenfor de foreslåtte normer.

Arbeidsgruppens utredning er p.t. til høring i domstolene.

6. Lokaler, teknisk utstyr og arbeidsmiljø

✚✚ Trondheim tinghus, som er Frostating lagmannsretts hovedsete, ble i første del av 1990-tallet totalrenovert. Betydelig ombygging ble gjort også i 2002/2003 i forbindelse med sammenslåing av tingretter i Sør-Trøndelag. Etter ombyggingen disponerer lagmannsretten fire rettssaler, bibliotek, flere møterom samt egne kontorer til alle dommere og saksbehandlere. I tillegg fikk vi fra november 2005 en avlastningsrettssal på Kalvskinnet, innredet for behandling også av jursaker. Noe mer sambruk av tinghusets større rettssaler er blitt nødvendig som følge av økende aktivitet og at sakene ofte involverer flere aktører enn tidligere.

Teknisk utstyr i rettssal 102 i Trondheim tinghus

Lagmannsrettens rettssaler i Trondheim, Ålesund, Molde og Kristiansund holder en tidsmessig standard med hensyn til innredning og utstyr.

Levetiden for audiovisuelt utstyr og informasjonsteknologi generelt blir imidlertid stadig kortere med tilhørende krav til oppdatering og fornyelse.

Eksempelvis måtte høyttaleranlegget i Molde oppgraderes ved årsskiftet 2009/2010. Bruk av fjernmøteteknologi (videokonferanse) er eksempel på tiltak som etter hvert vil utløse nye investeringsbehov.

Tvisteloven, som trådte i kraft 1. januar 2008, forutsetter økende bruk av fjernmøteteknologi i domstolene. Lagmannsrettens rettssaler i Ålesund og Kristiansund og i Trondheim tinghus samt et møterom, er nå utstyrt for videokonferanse. Videre er det foretatt oppgradering av AV-utstyret og lagt til rette for opptak og lagring av rettsforhandlingene.

Domstoladministrasjonen sluttførte i 2009 en forstudie om opptak av lyd og bilde fra rettsforhandlingene, som en fast ordning. Forstudien er p.t. til høring i domstolene. De økonomiske følgene av en slik omlegging vil være betydelige, og ansatte i domstolene stiller spørsmål ved kost/nytteverdien.

Domstolens brukere og ansatte forventer i dag tidsmessige lokaler og utstyr. Effektivitet, trivsel og et godt arbeidsmiljø påvirkes i stor grad av våre fysiske omgivelser og hjelpemidler. Lagmannsretten har derfor, hovedsakelig innenfor eget budsjett, fått gjennomført tekniske oppgraderinger etter hvert som behovet har meldt seg. Fra 2008 er det trådløst gjestenett i Trondheim tinghus for eksterne brukere, hovedsakelig advokater og journalister.

I 2009 ble det tatt i bruk elektroniske informasjonstavler i tinghuset i Trondheim. Her opplyses bl. a. om tid og sted for berammede saker.

Elektronisk informasjonstavle

Lagmannsretten er knyttet til et landsomfattende domstolnett og benytter fellessystemene Agresso, SAP, Contempus og LOVISA for behandling av lønn, regnskap, sakregistrering, tekstproduksjon med mer. Fra 2002 er også rettssalene og dommerkontorene i Ålesund, Molde og Kristiansund tilknyttet domstolnettet slik at i hovedsak all saksbehandling og kommunikasjon kan skje også fra de nevnte stedene. Hjemmekontorløsning med tilgang til domstolnettet er et tilbud til alle faste lagdommere.

I 2002 fikk Frostating lagmannsrett egen hjemmeside på Internett gjennom en felles domstolsportal. Denne løsningen

fungerte imidlertid ikke tilfredsstillende, og lagmannsretten fikk ved årsskiftet 2004/2005 utviklet sin egen hjemmeside hvor bl.a. praktisk nyttig informasjon for domstolens brukere er lagt inn. Adressen er: www.frostating.no.

En stor del av hjemmesiden er oversatt til engelsk for å gjøre domstolen mer tilgjengelig for fremmedspråklige brukere og internasjonale kontakter.

Lagmannsrettens publiseringsløsning for egne avgjørelser, som har vært operativ siden 2005, har gjort det vesentlig mindre ressurskrevende å imøtekomme medias behov og offentlighetens

krav på informasjon. På en såkalt lukket presseside legges de fleste av domstolens avgjørelser ut umiddelbart, idet redaktøransvaret ivaretas av pressen.

Alle seriøse presseorganer/journalister som ber om det får tildelt passord og derved tilgang til pressesiden. Ordningen er tatt godt imot av pressen.

I forberedelsene til sammenslåingen av Trondheim og Sør-Trøndelag tingretter fra 1. januar 2010, har vi samarbeidet med tingrettene om en mer rasjonell arealutnyttelse i tinghuset. For Frostating lagmannsrett har dette medført noe bedre arbeidsforhold for dommerne bl. a. ved at møterom i 4. etasje er gjort om til dommerkontorer.

Sikkerhet og beredskap blir i økende grad fokusert også innen domstolsvesenet. Som tinghusforvalter initierte lagmannsretten i 2008 et prosjekt for sikkerhet og beredskap, senere vedtatt av Brukerutvalget for Trondheim tinghus. Her vil sikkerheten til tinghusets ansatte, profesjonelle brukere og publikum bli analysert, og nødvendige bygningsmessige og andre tiltak foreslått. Arbeidet samordnes med et tilsvarende nasjonalt prosjekt under ledelse av Domstoladministrasjonen.

Bevisst tilrettelegging for deltakelse og medvirkning har påvirket de ansattes engasjement i mange retninger. Flere av lagmannsrettens medarbeidere deltar i ulike prosjekter av betydning utover egen domstol, herunder i form av internasjonale oppdrag utenlands.

Fra trimrommet i Trondheim tinghus

7. Organisasjon og ledelse

✚✚ Domstolen har i 2009 vært ledet av førstelagmann Kjell Buer, lagmann Aage Rundberget, lagmann Gunnar Greger Hagen og administrasjonssjef Gunn Karlsaune.

Kjell Buer sluttet som førstelagmann 31. desember 2009 etter å ha ledet domstolen i 9 år. Aage Rundberget er utnevnt som ny førstelagmann og lagdommer Kari Lynne som ny lagmann.

I medhold av domstolloven § 13 har førstelagmannen delegert og fordelt en rekke administrative gjøremål til lagmennene og administrasjonssjefen. Enkelte funksjoner er også blitt delegert direkte til øvrige ansatte. Bestemmelsene er inntatt i lagmannsrettens instruksverk.

I tillegg til i ledelsens møter, drøftes og påvirkes domstolens virksomhet gjennom allmøter, seminarer og faste møter for dommere og saksbehandlere.

En intern egenevaluering etter CAF-modellen ble gjennomført i 2009. Fase to i det arbeidet er en ekstern brukerundersøkelse som ble startet opp ved årsskiftet 2009/2010. Enkelte administrative tiltak etter forslag i evalueringsrapporten er allerede iverksatt.

8. Økonomi

✚✚ Frostating lagmannsrett hadde i 2009 en totalbevilgning på kr 28.667.048. Av dette medgikk kr 24.406.304 til lønn inklusive arbeidsgiveravgift.

Reiseutgifter er største driftskostnad utover lønn og utgjør årlig ca. 2 mill. kr. Til investeringer i IKT, inventar og utstyr til rettssaler, møterom, ekspedisjon og kontorer ble det brukt kr 217.953. Kr 2.287.768 gikk til forbruksmateriell, kontorutgifter og husleie (utenom tinghuset). Domstolen hadde i 2009 et merforbruk på kr 229.545, som hovedsakelig skyldes økt reisevirksomhet som følge av flere saker i distriktene.

Utenfor budsjett ble det i 2009 over domstolens regnskap utbetalt kr 14.001.840 i forbindelse med avviklingen av straffesaker. Beløpet dekker

godtgjørelse og reiseutgifter til oppnevnte forsvarere, bistandsadvokater, sakkyndige, meddommere, tolker og vitner. Tilsvarende tall for 2008 var kr 11.469.125. Utgiftene til forsvarere og bistandsadvokater utgjorde i 2009 kr 9.527.619.

Videre ble det i forbindelse med fri rettshjelp i sivile saker utbetalt samlet kr 4.333.091, som dekker utgifter til oppnevnte prosessfullmektiger, meddommere, sakkyndige m.m. Dette gjelder i det vesentlige saker hvor staten bærer omkostningene helt eller delvis, så som barne- og familiesaker.

9. Aktuelt

Juryens begrunnelse

❖❖ 2008 ble avsluttet med Høyesteretts (HRs) avgjørelse i storkammer om at lagmannsretten skal begrunne beslutning om å nekte å henvise domfeltes anke til ankeforhandling. Fra enkelte hold ble det i den diskusjonen hevdet at det er mer alvorlig at skyldspørsmålet i jursaker avgjøres uten begrunnelse.

Noen uker senere ble vi kjent med at Den Europeiske Menneskerettsdomstolen i Strasbourg (EMD) i midten av januar 2009 hadde underkjent en belgisk juryavgjørelse. Det ble uttalt at en domfellelse skal kunne forklares både for den domfelte og publikum og at det må fremheves hva som har overbevist juryen om domfeltes skyld. Etter klage fra Belgia ble saken i begynnelsen av juni tillatt brakt inn for EMDs storkammer, der høring fant sted i slutten av oktober. Avgjørelse er ventet i løpet av første halvår 2010.

Våren 2009 ble det naturlig nok besluttet behandling av HR i plenum av spørsmålet om også juryens avgjørelse av skyldspørsmålet

uten begrunnelse er i strid med retten til en rettfærdig rettergang. Spørsmålet ble – til overraskelse for noen – besvart *enstemmig* benektende ved dom av 12. juni 2009 (plenumsdommen).

HR la i plenumsdommen til grunn at et ja-svar fra juryen *skal* settes tilside dersom fagdommerne finner at det ikke er ført tilstrekkelig bevis for skyld. Det ble videre uttalt at informasjonen i straffutmålingspremissene om hva de fire lagrettemedlemmene og de tre fagdommere har funnet bevist, normalt må antas å gi uttrykk også for juryens syn.

«Hvilke beviser domfellelsen bygger på, vil ofte fremgå av sammenhengen, men ikke alltid.»

Det ble antatt at lagmannsrettens dom bør angi hovedpunktene i lagmannsrettens bevisvurdering under reaksjonsspørsmålet. Det ble endelig anbefalt å la dommen inneholde en redegjørelse for lagmannsrettens lovanvendelse der denne ikke fremstår som klar, og det ikke er foretatt opptak eller protokollasjon av rettsbelæringen.

I tidsskriftet Lov og Rett, hefte 7 for 2009, hevdet høyesterettsdommer Skoghøy at HR i plenumsdommen hadde gitt uttrykk for *«at lagmannsretten bør angi hvilke beviser domfellelsen bygger på.»* Han konkluderte med at det ved denne dommen var tatt det første skritt i retning av en meddomsrett.

Ved dom av 13. november 2009 opphevet HR under dissens en lagmannsrettsdom, som var basert på ja-svar fra juryen. Tingretten hadde frifunnet.

HRs flertall mente at lagmannsretten må begrunne bevisvurderingen i juryens fellende kjennelse i de unntakstilfeller der dette er nødvendig for å gi den domfelte og allmennheten et tilstrekkelig grunnlag for å etterprøve hvorfor han eller hun er kjent skyldig.

Den dissenterende dommeren mente at man i plenumsdommen ikke behandlet spørsmålet om plikt til å begrunne skyldavgjørelsen. Han fant det ønskelig med en begrunnelse for fagdommernes aksept av juryens ja-svar når juryens avgjørelse *«samlet sett fremstår slik at en tilsidesettelse kan synes særlig nærliggende.»*

Riksadvokaten har funnet grunn til å gi råd om at aktor i straffutmålingsprosedyren – særlig

der tingretten tidligere har frifunnet – minner retten *«om de bevis som formentlig har vært avgjørende for lagrettens svar og som bør legges til grunn ved straffutmålingen.»*

I Belgia gis det for tiden en kort orientering i dommen om hva det må antas at juryen har lagt vekt på når tiltalte er funnet skyldig.

Lagmannsrettens premisser for straffutmålingen vil aldri kunne gi fullt ut pålitelig uttrykk for hva som har overbevist juryen om tiltaltes skyld. Noen av de fire lagrettemedlemmene som deltar kan ha svart nei. Det kan uansett ikke være korrekt av fagdommerne å eksaminere de fire lagrettemedlemmene om det indre liv i juryen, herunder om det var fraksjoner som stemte ja på ulike grunnlag.

Den dissenterende dommeren i novemberdommen ønsket begrunnelse for fagdommernes aksept av ja-svar der det er særlig behov for en forklaring. Fordelen ved en slik begrunnelse er at den vil være basert på fagdommernes selvstendige vurdering av skyldspørsmålet – og ikke inneholde usikre antagelser om hva jurymedlemmene har ment.

Som nevnt, vil det i løpet av få måneder foreligge en vurdering av juryordningen fra EMDs storkammer. Følg med! Følg med!

Gunnar Greger Hagen

Meddomsrett – «Gofot-teori» i praksis?

✚✚ Han har virket som lagrettemedlem, lagrettens ordfører og meddommer siden han ble myndig. 72-årige Sivert Løvseth mener dialogen i en meddomsrett gjør lekfolk og fagdommere gode.

– Meddomsrett visker ut skillene mellom juridiske fagdommere og meddommere og skaper ett lag. En kan godt sammenligne det med Nils Arne Eggens Rosenborg-filosofi «Gofoten». Man «spiller hverandre gode» og kommer gjennom dialog nærmere det jeg mener er domstolens to oppgaver, nemlig å ivareta både rettsbevisstheten til vanlige folk og jussen, sier Sivert Løvseth.

En folkets dommer

Han har lengre fartstid i domstolene enn de fleste jurister. Som 21-åring kom han gjennom det nåløyet han mener det den gang var å bli plukket ut av den lokale lensmannen til å stå på listen over lekfolk klare til å stille som jurymedlem i lagmannsretten.

– Hva var ditt førsteinntrykk?

– Jeg husker at jeg hadde veldig stor respekt for retten. Den gangen så man litt annerledes på slike ting. Jeg var faktisk litt nølende til å ta på meg den store oppgaven, sier Løvseth.

Han fortsetter:

– Møtet med både fagdommere og andre aktører var imidlertid bare positivt. Jeg har opplevd fagdommere som holdt veldig lang rettsbelæring og gikk langt i å rettlegde oss i hva vi skulle mene. Men arrogante folk finnes over alt i samfunnet. For meg har det å delta i retten skapt et samfunnsengasjement. Det har gitt meg innblikk i et miljø jeg ellers aldri ville fått. Jeg har vært forskånet fra å sitte på den andre siden av tiltalebenken.

Av folket: Et liv som leddommer har gjort Sivert Løvseth engasjert i organiseringen av domstolene og samfunnet forøvrig.

Fra politisk ståsted

Løvseth har også lang fartstid som KrF-politiker, blant annet som representant i Fylkestinget og fylkesutvalget. Nå er han aktiv i historielaget på Byneset ved Trondheim, hvor han også bor. Det var da han for flere tiår siden debuterte i et prøveprosjekt som meddommer, at hans gryende oppfatning av meddomsrettens fortrinn fremfor dagens juryordning ble vekket. – Jeg ble veldig fascinert. Jeg oppfatter det som både en ressursmessig forenkling og et system som ivaretar rettssikkerheten bedre. I meddomsrett er man ikke lenger to parter, jurister og lekfolk, men ett lag hvor dialog sikrer større kvalitet i de avgjørelser som tas, mener Løvseth.

11. mai 2009 signerte han et leserinnlegg i Adresseavisen med tittelen «Innfør meddomsrett», hvor han blant annet skriver:

«De gangene jeg har deltatt i meddomsrett har jeg følt meg langt sikrere på at dommen har blitt riktig, både i forhold til avgjørelse om skyld eller ikke, og om straffeutmålingen.»

I innlegget tar han videre til orde for at det innføres en «liten meddomsrett» med tre fagdommere og to lekfolk i stedet for den foreslåtte «store meddomsretten» med tre fagdommere og fire lekfolk, som erstatning for dagens juryordning.

«Mange deltakere fører ofte til en pulverisering av ansvaret og at en følger andres meninger uten selv å gå dypt nok inn i saken» skriver Løvseth.

Begrunnelseens styrke

Han uttrykker skepsis blant annet til det han mener er utstrakt planlagt og taktisk utskyting av jurymedlemmer før lagretten konstitueres i dagens ordning.

– Kanskje særlig i sedelighetssaker, prinsipielle saker og saker med stor oppmerksomhet fra lokalsamfunnet har jeg ofte sett forsvarere som har undersøkt juryens geografiske tilhørighet og personlige meninger grundig på forhånd, og som benytter muligheten til å skyte ut folk taktisk. En slik utskyting basert på lagrettemedlemmenes oppfatninger frykter jeg kan endre rettsoppfatningen til det norske folk. Dette må også tas med i diskusjonen om en meddomsrett vil gi større risiko for skjevt utvalg enn dagens juryordning, sier Løvseth. Han ønsker også forslaget om at skyldavgjørelser skal begrunnes, velkommen. – Jeg mener at øvelsen med å begrunne

avgjørelser også bidrar til riktigere svar.

Et bilde på dette er det når barnebarna stiller meg et spørsmål. Da kan svaret virke innlysende, men når de spør meg *hvorfor* det er slik, må jeg ofte tenke meg om en gang til.

Om faren for overkjøring

Løvseth mener den nye tid har gjort dagens lekfolk i domstolene mer selvstendige og mindre sårbare for utilbørlig påvirkning fra fagdommere i retten.

– Mine barnebarn blir opplært og utdannet til en mye større selvstendighet enn vi ble.

– Er det også et argument for at lagretten selv vil kunne begrunne avgjørelsen av skyldspørsmålet?

– Det ville vært en mulighet. Særlig hvis de hadde en god del erfaring med det. Men begrunnelsen ville da blitt mer usikker, særlig i forhold til rettsanvendelsen, og slik ville den lettere kunne angripes med en anke enn om det var en meddomsrett som hadde begrunnet skyldavgjørelsen, mener Løvseth.

På spørsmål om han har inntrykk av at det er fagdommere eller meddommere som generelt har størst innflytelse på en meddomsrettsavgjørelse, svarer han.

– Det er veldig individuelt. Av og til er det en sterk fagdommer, men det hender også at en møter meddommere som er sterke. Jeg tror sjelden meddommere lar seg overkjøre, men det kan derimot oppstå spenninger. Og spenninger trenger *ikke* å være noe negativt, sier han.

– I lukkede juryrom kan man også oppleve sterke og arrogante personligheter som har tatt et veldig klart standpunkt på et tidlig stadium, og som ikke kan rokkes. Andre sitter mest og lytter til diskusjonen. Generelt er det veldig høy

terskel for å kontakte rettens leder for å avklare juridiske spørsmål. Det tror jeg bare har skjedd en gang i min tid som lagrettemedlem. Det står i kontrast til den erfaring jeg har med meddomsrett, hvor man har en kontinuerlig dialog, hevder Løvseth.

Usikkerhet, ansvarets pris

På spørsmål om han har noen gode og dårlige minner å dele fra tida som lekmann i domstolen, blir han først litt stille.

– Det er i grunnen så mange minner at det er vanskelig å velge. Jeg husker et par saker hvor det var stor uenighet i juryen og jeg satt igjen som sistemann og avgjorde hele saken. Det var et stort ansvar.

Redsel for å ha bidratt til eventuelle justismord, går han imidlertid ikke rundt og føler på.

– Enkelte ganger har jeg vært glad for at avgjørelsen falt før det var min tur til å avlegge stemme. Men noen svært vanskelige prosesser med meg selv har jeg imidlertid ikke hatt i etterkant av en rettssak, forsikrer han.

Enkelte alvorlige straffesaker har i større grad enn andre resultert i et behov for å snakke med andre lagrettemedlemmer etter at dommen har falt, erkjenner den erfarne lekdommeren.

– Vi er bare nødt til å innrømme, at noen ganger kan man ikke vite helt sikkert.

Morten Værnes

Takk for meg

✚✚ Den 31. januar 2010 gikk jeg av som fast dommer i Frostating. Jeg begynte i lagmannsretten 1. november 1983. Jeg ble i 1996 utnevnt til lagmann og i 2001 til førstelagmann.

Lederen: 2009 ble det siste hele året som førstelagmann for Kjell Buer, som har ledet domstolen siden 2001.

Da jeg ble utnevnt i 1983 var jeg en av rettens 8 faste dommere. Begrunnelsen for økningen av dommerstaben var innføringen av overskjønnsordningen som ble tillagt lagmannsrettene.

Ordningen trådte i kraft 1. januar 1984. I dag har domstolen 18 faste dommerstillinger.

I perioden 1983 til 1995 var lagmannsretten i all hovedsak en «sivil» domstol. Det alt vesentlige av straffesaksavviklingene skjedde ved fastlagte «straffeting» hvor lagmannen/ førstelagmannen ledet juryforhandlingene med to tilkalte dommere fra herreds- eller byrettene. Denne situasjonen ble totalt endret da to-instansreformen trådte i kraft 1. august 1995.

Med en fartstid i domstolen på noe over 26 år gjør man seg noen tanker om hva som har vært vesentlig når det gjelder utviklingen og driften av en ankedomstol som Frostating.

De ansatte

Det administrative personalets oppgaver

har endret seg fra tradisjonelle sekretær oppgaver til saksbehandlere med et bredt og variert arbeidsfelt. Dataprogrammer for saksbehandling og økonomi har vært krevende og utfordrende. Domstolen har en rekke ganger vært pilotembete i denne utviklingen. De ansatte har på imponerende vis vært med på utviklingen og har ervervet den kompetanse som har vært etterspurt.

Ledelse på det administrative plan har i mitt tidsperspektiv utviklet seg fra intet til kontorsjef og nå administrasjonssjef. Dette har vært en viktig og nødvendig utvikling når virksomheten etter hvert har ca 40 ansatte.

Domstolledelse har i mine 26 år utviklet seg fra en «filialbestyrelse» underlagt Justisdepartementet til en virksomhetsledelse eller bedriftsledelse med krav og ansvar på tilsvarende nivå som andre virksomheter i offentlig eller privat sektor.

Når det gjelder dommerne har rekrutteringen favnet mye bredere enn tidligere – advokater, påtalejurister og jurister med forvaltningsbakgrunn er i dag stammen i dommerkorpset. Dette i motsetning til tidligere da mange dommere i lagmannsrettene kom fra departementene og da særlig fra Justisdepartementet. Den åpne og brede rekrutteringsplattformen Norge praktiserer, jf domstolloven §55 annet ledd, er viktig for å få allsidighet og kvalitet inn i domstolene.

Arbeidsmiljø og virksomhetskultur er nøkkelen til at en domstol kan lykkes med de krav som stilles til god og effektiv domstolsdrift. Alle ansatte er like viktige for at systemet skal virke godt. Kreativitet og kommunikasjon med alle involverte skaper et godt arbeidsmiljø. Etter min mening har domstolen lyktes på dette område.

Effektivitet

På slutten av 1980-tallet startet domstolen en prosess for å redusere saksbehandlingstiden når det gjaldt sivile saker. Kreative løsninger på forskjellige plan samt sterkere prosessledelse medførte at man på ca 4 år reduserte gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra ca 15 måneder til 6 måneder. På tilsvarende vis reduserte man saksbehandlingstiden i sivile kjæremål.

På slutten av 1990-tallet etablerte man i samarbeid med advokatkretsene retningslinjer for en mer effektiv gjennomføring av ankeprosessen i sivile saker. Dette ble en suksess, hvor konsentrert saksforberedelse med avklaringer kombinert med tidsplaner for rettsforhandlingene gav komprimerte rettsmøter. Mange av de grep retningslinjene inneholdt kjenner man igjen i tvisteloven som trådte i kraft 1. januar 2008.

Effektivitet kombinert med god kvalitet på de materielle avgjørelsene har medført at advokatene i betydelig større grad enn tidligere benytter domstolene som tvisteløsningsorgan også i forretningsmessige saker.

Etter at to-instansreformen trådte i kraft 1. august 1995 har lagmannsretten tatt initiativ til aktørkonferanser med deltagelse fra de profesjonelle aktørene i strafferettspleien. Hensikten har vært å effektivisere straffesaks-

behandlingene i domstolen. Med respekt for de enkelte aktørers roller har dette åpenbart medført en effektivisering av rettsforhandlingene.

Lokaler og utstyr

Renoveringen av Trondheim tinghus på begynnelsen av 1990-tallet, nye rettsaler i Ålesund og Kristiansund med tilhørende kontorfasiliteter på slutten av 1990-tallet har gitt domstolen vakre og verdige rettsaler. Kontorforholdene i Trondheim tinghus har etter hvert blitt gode. Gode møterom er viktige for rettsmekling og domskonferanser. Lagmannsretten har i det vesentlige over eget budsjett installert audiovisuelle hjelpemidler herunder videoløsninger.

Domstolen fremstår i dag som en moderne domstol som tåler sammenligning med andre nasjonalt og internasjonalt.

På sikt bør man imidlertid arbeide for at lagmannsretten som regional ankedomstol kommer inn i et eget tinghus i Trondheim. I Norge, som i andre land i Europa, bør man tilstrebe å holde rettsinstansene adskilt. Dette er en viktig markering av uavhengigheten mellom instansene.

Jeg går nå inn i en aktiv pensjonisttilværelse som ekstraordinær lagdommer. Seniorpolitisk er dette en glimrende løsning for den som fortsatt har mye ubrent energi. For domstolen håper jeg dette blir en god og billig ressurstilførsel.

Jeg ønsker ledelse og ansatte lykke til. Jeg kommer til å følge med dere både på kort og langt hold.

Kjell Buer

A. Regional kompetanseutvikling – arena for samarbeid

 Domstoladministrasjonen har ønsket å stimulere kompetanseutvikling på lokalt og regionalt plan. Frostating lagmannsrett ser på sin side stor verdi i å møte våre profesjonelle brukere – advokatene og påtalemyndigheten – ikke bare i rettssalen, men på møteplasser hvor det gis rom for tillitskapende dialog og faglig utvikling. De to advokatkretsene i lagdømmet har respondert positivt på lagmannsrettens invitt til å samarbeide om kompetanseutviklingstiltak.

Røros var arena for lagmannsrettens seminar med Trøndelag krets av Den norske Advokatforening.

I slutten av februar 2009 gikk det første felles-seminar av stabelen på Røros. Teknisk arrangør var Trøndelag krets av Den norske Advokatforening, mens Frostating lagmannsrett, med bistand fra Trondheim tingrett, sto for det faglige innholdet.

Praktisering og erfaring med tvisteloven var seminarets faglige «paraply», men det ble også satt av tid til andre emner og orienteringer, dels avledet av tvistelovreformen, dels pga felles interesse og aktualitet. Som eksempel på det siste nevnes dommerrekruttering, sikkerhet og service i tinghusene og aktuelle straffeprosessuelle emner.

Sterkt faglig engasjement fra de fremmøtte og en hyggelig sosial ramme gjorde Røros-seminaret til et vellykket evenement. Lagmannsretten fant det derfor naturlig å invitere Møre og Romsdal krets av advokatforeningen til et tilsvarende seminar, som etter advokatkretsens ønske ble lagt til Håholmen Havstuer i midten av oktober 2009.

Det faglige opplegget var i hovedsak det samme som under Røros-seminaret. Likeledes var det deltakelse fra både Domstoladministrasjonen,

Håholmen: Årets seminar med Møre og Romsdal krets av Den norske Advokatforening ble holdt i oktober.

tingrettene og påtalemyndigheten ved siden av advokatkretsens og lagmannsrettens representanter. Et nydelig høstvær bidro sitt til at oppholdet på Håholmen ble like vellykket som Røros-seminaret.

Fra lagmannsrettens side var erfaringene med de to seminarene udelt positive. Imidlertid

trekker slike aktiviteter så vidt mye tid og ressurser at man ikke finner rom for årlige arrangement i samme omfang som i 2009. Ut fra sin rolle og i forståelse med Domstoladministrasjonen, vil Frostating lagmannsrett uansett søke å videreføre det regionale kompetanseutviklingsarbeidet i sammen med lagdømmets øvrige rettsaktører.

Faglig engasjement: Tvisteloven var ett viktig tema i møtet med advokatene.

Dialog: lagmann Gunnar Greger Hagen og leder Magnhild Pape Meringen, Møre og Romsdal advokatrets.

Samarbeid: Advokatseminaret skulle stimulere til kompetanseutvikling.

Aktørkonferansen 2009

gikk av stabelen 11. september i Ålesund med deltakelse fra lagdømmets hovedaktører innen strafferettspleien. Denne gangen var også tingrettene invitert – og representert.

Aktørkonferanser har vært holdt i så vidt mange år at vi nå kan tale om en «institusjonalisert» møteplass. For profesjonsrepresentanter som til daglig fyller

formelle roller i rettssalen, oppleves det som både nyttig og hyggelig å møtes over et faglig program innenfor en sosial ramme som stimulerer til frisk meningsutveksling, denne gangen endog i form av tilbakemeldinger på dommeratferd. Det siste var kanskje en betimelig vekker for oss «ufeilbarlige» dommere! Uansett, en trygg ramme for dialog og konstruktiv kritikk er en forutsetning for faglig og personlig utvikling.

Møteplass: Den tradisjonsrike Aktørkonferansen skapte frisk meningsutveksling på Scandic hotell i Ålesund.

B. Regionalt domstolledermøte – et inspirerende lederforum

 Frostating lagmannsrett arrangerte i 2009 for annen gang møte med sorenskriverne i lagdømmet. Ettersom det første møte i sitt slag – i 2008 – ble holdt i Selbu, falt stedsvalget denne gangen på Sunnmøre, nærmere bestemt på det for lagmannsretten kjente og kjære hotell Union på Øye i Norangsdalen. Deltaker var denne gangen også Domstoladministrasjonens direktør Tor Langbach, som opplevde sorenskriverne sammen med lagmannsrettens ledelse å være et hensiktsmessig forum for meningsutveksling om domstolledelse og ulike ledelsesrelaterte spørsmål.

Overordnet tema for møtet var for øvrig samarbeid mellom tingrettene og lagmannsretten, konkretisert ved bl. a. regional kompetanseutvikling, sambruk av rettslokaler – herunder IKT-samordning – og hospiterings-/tilkallingspraksis. Også praktiske spørsmål i forbindelse med den løpende ekspedering av ankesaker ble drøftet.

Når det gjelder jordskifterettslederne, har lagmannsretten tatt initiativ til et tilsvarende møte i 2010. Så får tiden vise om det vil være hensiktsmessig å «inkorporere» jordskifterettslederne i det regionale domstolledermøtet, etter hvert som dette finner sin form.

Lagmann Gunnar Greger Hagen, sorenskriver Marit Holand og direktør Tor Langbach

Meningsutveksling om domstolledelse og lagmannsretten: Sorenskriver Marit Holand, lagmann Aage Rundberget, sorenskriver Kirsti Høegh Bjørneset og førstelagmann Kjell Buer

Går i land: Gunnar Greger Hagen, Magne Nerland og Are Kobro. T.h. Skipperen på «Øyprins».

C. Sjøsprøyt i høststorm på Håholmen

 Årets internseminar ble en frisk opplevelse, da Frostating den siste septemberhelga i 2009 kastet loss og dro til havs.

På blankskurt svaberg: Sissel Endresen (t.v.), Birthe E. Røed Knudtzon og Hanne Oksvold.

Sterk sjøgang gjorde seg gjeldende allerede fra avgang med hurtigruteskipet Polarlys i Trondheim om morgenen den 25. september 2009. Dommere og saksbehandlere måtte fort venne seg til å sette stødige sjøbein under årets internseminar. Det var ikke til hinder for at det ble gjennomført et inspirerende faglig program allerede under overfarten til Kristiansund denne fredagen, hvor presentasjon og drøfting av resultatene fra det pågående kvalitetsarbeidet i lagmannsretten – CAF – sto i høysetet.

Deretter ventet tur på den nå historiske fergestrekningen Kristiansund – Bremsnes på Averøy, busstransport over Averøy med en usedvanlig underholdende og meddelsom sjåfør, og endelig – en forrykende overfart i småbåt fra Geitøya på Atlanterhavsveien til Håholmen. Ved det gamle

Håholmen: Vakker og værbitte møteplass.

CAF: Randi Grøndalen (t.v.), Birthe E. Røed Knudtzon, Solveig Hanger og Ivar Solberg presenterte sammen med resten av gruppa, resultater fra kvalitetsarbeidet i lagmannsretten.

Sosialt: Kjell Buers tale ved middagsbordet fikk Elisabeth Wråli og andre til å smile.

fiskeværet ble vi møtt av alt det dette kulturminnet har å by på av værhard natur, lokalhistorie, arkitektur, mat og kultur.

Av Håholmen Havstuers internettside kan vi lese at det verneverdige fiskeværet i Hustadvika har vært møtested, havn, hjem og arbeidsplass for fiskere, sjøfolk, kremmere og farmenn i mange hundre år. Håholmen har vært klippfiskvær siden begynnelsen av 1700-tallet. I 1898 ble det kjøpt av Bård Bergseth, Ragnar Thorseths morfar, som slo seg ned der. Været var i drift fram til 1960, men familien Bergseth var fastboende frem til 1978. Siden 1989 har Kari og Ragnar Thorseth gitt det tre hundre år gamle fiskeværet nytt liv. «Den vakre og værbitte øya har igjen blitt et attraktivt møtested for mennesker», heter det, noe lagmannsrettens medarbeidere fikk oppleve til fulle denne helga.

Lørdag formiddag gikk hovedsaklig med til et faglig preget program, hvor saksbehandlings-systemet Lovisa og tvisteloven ble diskutert særlig grundig. Dagen fortsatte med lokalhistorisk vandring på øya og senere sosial hygge

Faglig: Debatt på Hurtigruta.

i Saga Siglarhallen, hvor restene etter forliset av Saga Siglar fungerte som autentiske kulisser mens filmen om Ragnar Thorseths seilaser rullet over lerretet.

Stadig økende vindstyrke og nedbørmengde under oppholdet gjorde at vi bokstavelig talt fikk føle storhavet på kroppen – inntil buss og hurtigbåt brakte oss trygt i havn i Trondheim søndag ettermiddag.

Morten Værnes

Kari Lynne sjekker at Gunnar Greger Hagen er rustet for å gå ut i høststormen.

D. På bølgelengde: Frostating hos Norsk Radiomuseum i Selbu

 Sommerturen 2009 gikk til Norsk Radiomuseum i Sjøbygda i Selbu. Ferden startet ombord i den tidligere spritsmuglerbåten, nå charterbåt på Selbusjøen, MS Jøvra.

Klenodier: Ivar Solberg og Solveig Hanger betrakter samlingen av jukebokser.

Det var nok ikke duskregnet under overfarten fra Teigen i Klæbu til Sjøbygda i Selbu som skapte flest fuktige øyekroker hos lagmannsrettens deltakere under årets sommertur. Ei heller fremkalte fartøyet som tok gruppen med saksbehandlere og dommere til destinasjonen denne torsdag ettermiddag den 18. juni 2009 den helt store tåreflommen, selv om båten sin internettside oppsummerer forhistorien slik:

– MS Jøvra har en historie som går tilbake til 1970 tallet, da båten gikk som ambulansebåt på Rhinen i Tyskland. Den ble senere på 80-tallet ombygd og kjøpt av et norsk firma. Båten fikk da navnet MS Nidelv og havnet i rampelyset da tollere slo til mot båten da den var på vei inn til Trondheimsfjorden fullastet med smuglersprit.

Etter landgang i den vesle Sjøbygda i Selbu ventet imidlertid rundt 700 kvadratmeter

På dekk: Dommere og saksbehandlere før avgang med MS Jøvra.

med museum som ildsjelen Jan Erik Steen og hans kone har bygd opp fra grunnen i løpet av få år. Her har de samlet rundt tusen radioer, båndspillere, grammofooner og sykler, samt et gigantisk utvalg plater og lydopptak fra radioens storhetstid. Frostatings delegasjon avslørte raskt at de fleste har sterke ungdomsminner knyttet til den tida gjenstandene i samlingen er hentet fra, hovedsaklig perioden mellom 1890 og 1980.

Kveldens guide og radioentusiast Steen bergtok det svært så lydhøre publikummet med sine historier. Da seansen ble avrundet med lydklipp fra Radio Lux, var det nok flere som hadde vanskelig for å innse at den drøyt én time lange omvisningen hadde sin ende.

Morten Værnes

Fant tonen: Jon Kapelrud (t.v.) og Gunnar Greger Hagen sammen med radioentusiast Jan Erik Steen.

E. Feiring av avtroppende førstelagmann

 Den gamle Frostatingslova og episoder fra lagmannsrettens nærere historie var viktige ingredienser i Britannia Hall, da nær åtti gjester var samlet for å hylle Kjell Buer for tiden som førstelagmann.

Hovedpersonen: Kjell Buer (t.h.) var omsluttet av venner og kolleger i Britannia Hall.

Høstkvalden torsdag 29. oktober 2009 var viet til noe så uvanlig som et tilbakeblikk for Kjell Buer. Den tidligere drosjesjåføren og driftige jusstudenten fra Oslo ble behørig hyllet av både kolleger, venner og familiemedlemmer for 26 år som dommer, lagmann og de siste ni år som førstelagmann i Frostating lagmannsrett.

Endelig var anledningen kommet for andre til å sette ord på Buers evne til å lede uten å virke påtrengende, hans stadige søken etter fremskritt og effektivitet og det livsverk han har nedlagt

for å forbedre fremtiden for lagmannsretten. Hovedpersonen selv var denne gang henvist til passasjerplass, og mangt et minne fra fortiden ble servert ved hans fat. At førstelagmannen har satt tydelige spor ikke bare i Frostating, men hele «domstol-Norge», ble med ett tydeliggjort.

Mektige musikalske innslag sørget allerede fra starten av for å fylle både den staselige storsalen i Britannia hotell i Trondheim og begeistrede gjester med et vell av stemninger. Anne Kleivset ledet kveldens musikere, frontet av den norsk-

italienske tenoren Benito Nava, komponist og musiker Henning Sommero, folinist Oline Sofie Bakkom, sopran Tonje Mari Hjertås og flankert av det purpurkleddet kvinnekoret Schola Sanctae Sunnivæ. Minst like røde var rosene som ble overrakt av saksbehandlere i Frostating til hver enkelt artist da den stående applausen hadde lagt seg. Da hadde gjestene blant annet humret seg gjennom et utvalg gullkorn fra den gamle Frostatingslova, fremført med stor innlevelse av Ragnhild Sølvberg. Aller mest latter høstet muligens saksofonisten John Pål Inderberg, som leste et dikt etter sigende skrevet av Buer. Versene ble lest med en slik grad av effektivitet, at «Jordskifteretten» omtrent var det eneste ordet det var mulig å oppfatte. Underholdningen var en gave fra den avtroppende førstelagmannen selv.

Administrasjonssjef Gunn Karlsaune var den som først fikk hyllet sin leder fra talerstolen. Hun sammenlignet kveldens underholdning med Buer selv – kvalitet i alle ledd. Kveldens talere var deretter utporsjonert med en presisjon og smak på høyde med den mer konkrete menyen komponert på Britannias kjøkken: kremet fiskesuppe, lam med urtekrust og Crème Brûlée. Så mange hadde bedt om taletid, at kveldens toastmaster, lagmann Gunnar Greger Hagen, tidlig gjorde det klart at flere taletrengte ufrivillig var gjort til tilhørere.

Frostatings påtroppende førstelagmann Aage Rundberget la i sin tale et nytt innhold til begrepet «å hoppe etter Wirkola». Fylkesmann Kåre Gjønnes talte på sitt sedvanlige folkelige vis om samarbeidet med den avtroppende Buer, før han forærte ham en byste av

Artistene: Fiolinisten Oline Sofie Bakkom, tenoren Benito Nava og resten av artistene mottok røde roser og applaus.

Magnus Lagabøter. Lagdommer og tillitsvalgt Dag Brathole fremhevet førstelagmannens fremragende evne til å se den enkelte medarbeider og å skape fremskritt – om enn med et visst skråblikk på hans «diktatoriske lederstil». Lagdommer Ole Johan Lund bidro med ett av kveldens mest spennende innslag – selvskrevet allsang basert på melodien til «Steinkjersainnan». Willy Nettet ytrete på

Politimester Nils Kristian Moe (nærmest), avd. direktør DA Willy Nettet, Randi Gisvold, førstelagmann Kjell Buer og fylkesmann Kåre Gjønnes.

Lederskikkelser: Fylkesmann Kåre Gjønnes takket førstelagmann Kjell Buer for samarbeidet.

vegne av Domstoladministrasjonen ønske om at Buer for fremtiden skulle komme på besøk i Dronningens gate med andre hensikter enn å skaffe ressurser til egen domstol. Borgartings førstelagmann Nils Erik Lie viste at en god takk-for-maten-tale med hell kan baseres på utdrag fra tvisteloven i et selskap proppet med jurister. Sorenskriver Magne Nerland i Romsdal tingrett avsluttet sin taletid med å overrekke et maleri som takk for samarbeidet med lagdømmets sorenskrivere. Da Nils Asbjørn Engstad i Dommerforeningen satte et foreløpig punktum for hyllesten av Kjell Buer med sin tale like før midnatt, var det en fornøyd forsamling som var samlet til kaffe under Gullvåg og Blekens gigantiske veggmaleri «Trondheim» inne i Britannia Hall.

Det ble påpekt av en av de fremmøtte domstollederne på festen – som trolig har flere år igjen i sitt embete – at han etter denne begivenheten så seg nødt til allerede nå å begynne å planlegge markeringen av sin avskjed.

Morten Værnes

Til bords: Turid Meidell (t.v.), Roger Faanes og Ida Synnøve Grinnen.

www.frostating.no

